

Leren zichtbaar maken: DE GEÏLLUSTREERDE GIDS

11 impactvolle onderwijspraktijken
in beeld gebracht

JOHN HATTIE | DOUGLAS FISHER
NANCY FREY | JOHN ALMARODE
ILLUSTRATIES: TARYL HANSEN

Leren zichtbaar maken: DE GEÏLLUSTREERDE GIDS

11 impactvolle onderwijspraktijken
in beeld gebracht

JOHN HATTIE | DOUGLAS FISHER
NANCY FREY | JOHN ALMARODE
ILLUSTRATIES: TARYL HANSEN

COLOFON

Auteurs: John Hattie, Douglas Fisher, Nancy Frey en John Almarode
Illustrator: Taryl Hansen
Vertaling: Tekstbureau van der Wal
Bewerking voor het
Nederlandse onderwijs: Peter Pijl, Marisa Raouf-Van Nassau en Nicole van de Velde
Redactie en correctie: Marita Weener
Vormgeving: Studio Karmel
Drukwerk: PrintSupport4U

Oorspronkelijke titel: The Illustrated Guide to Visible Learning: An Introduction to What Works Best in Schools
Oorspronkelijke uitgever: Corwin Press inc. (a SAGE Publications inc. company)
of 2455 Teller Road, Thousand Oaks, CA 91320 USA

© 2024 by Corwin Press, Inc.

Visible Learning® and Visible Learning+™ are registered trademarks of Corwin Press, Inc.

All rights reserved. Except as permitted by U.S. copyright law, no part of this work may be reproduced or distributed in any form or by any means, or stored in a database or retrieval system, without permission in writing from the publisher.

All third-party trademarks referenced or depicted herein are included solely for the purpose of illustration and are the property of their respective owners. Reference to these trademarks in no way indicates any relationship with, or endorsement by, the trademark owner.

ISBN: 978-94-6118-388-0

Bazalt Groep

1e druk 2025

 shop.bazalt.nl

© Bazalt Groep 2025

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd of doorgegeven in welke vorm dan ook zonder schriftelijke toestemming van Bazalt Groep.

Corwin Press Inc. is de originele uitgever in de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en New Delhi. Deze overeenkomst is tot stand gekomen in samenwerking met Corwin Press, inc.

Voor informatie over onze boeken, workshops, trainingen en coaching aansluitend bij deze uitgave, kun je terecht bij:

Educatieve uitgeverij	Training en implementatie
shop.bazalt.nl	www.bazaltgroep.nl
uitgeverij@bazaltgroep.nl	info@bazaltgroep.nl
088 - 557 0500	088 - 557 0570

BazaltGroepUitgeverij

[bazalt_groep_uitgeverij](https://www.instagram.com/bazalt_groep_uitgeverij)

BazaltGroep

LEREN ZICHTBAAR MAKEN - LETTERLIJK ÉN FIGUURLIJK

Mijn enthousiasme werd meteen gewekt toen ik via Corwin (de oorspronkelijke uitgever) werd getipt over deze geïllustreerde gids van *Leren zichtbaar maken*. Dit is zo'n boek dat je direct uitnodigt om te bladeren, te lezen en vooral om ermee aan de slag te gaan. Het roept nieuwsgierigheid en inspiratie op en fungeert als een visuele kapstok voor de belangrijkste bevindingen rond succesvolle onderwijspraktijken. Een prachtige start om samen met een team het gesprek aan te gaan en kennis te maken met de kern van deze benadering – of om de inzichten van John Hattie weer fris voor ogen te halen.

De kracht van dit boek zit in de manier waarop het de stap van theorie naar praktijk kleiner maakt. Voor veel onderwijsprofessionals, en zeker voor starters of wie nog maar net met *Leren zichtbaar maken* in aanraking komt, kan die stap groot zijn. Deze gids maakt de essentie toegankelijk, visueel aantrekkelijk en overzichtelijk. Niet voor niets werd het boek bij verschijnen op Amazon al hoog gewaardeerd, met een score van 4,3 uit 5.

Dankzij de heldere vormgeving en de begrijpelijke toelichting op de 'big ideas' van *Leren zichtbaar maken* is dit boek geschikt voor iedereen – van po tot vo en van mbo tot hbo. Waar de onderzoekrijke boeken van John Hattie zich uitstekend lenen als naslagwerk, biedt deze uitgave juist een frisse instap: als opwarmer, herhaalhulp of dagelijkse inspiratiebron in de klas.

Wat dit boek extra bijzonder maakt, is dat de uitgangspunten van *Leren zichtbaar maken* niet alleen figuurlijk, maar ook letterlijk zichtbaar worden. Het geeft onderwijsprofessionals concreet houvast en een helder raamwerk om met de belangrijkste inzichten uit onder meer Hatties werk aan de slag te gaan.

Hiermee biedt dit boek ook scholen die al langer met *Leren zichtbaar maken* werken een nieuwe impuls. De beelden en toelichtingen nodigen uit om opnieuw in de materie te duiken en verdieping te zoeken in andere publicaties, zoals *Feedback*, *10 denkkaders*, *Formatieve Evaluatie* of de binnenkort te verschijnen vertaling van het boek met de laatste onderzoeksgegevens - *the Sequel* (verschijnt naar verwachting in 2026).

Kortom: dit boek vult precies het gat dat er nog was – als eerste kennismaking, als inspirerende opfrisser of als praktisch hulpmiddel om theorie om te zetten in impact in de klas.

Ik wens je veel kijk-, lees- en leerplezier!

Anne-Marie Dogger-Stigter
Manager Bazalt Groep Uitgeverij

INHOUD

INLEIDING

Welkom!	9
Big Data	10
Niet alles werkt	12
Een lijstje maken	14
Big Ideas	16
Denkkaders	18

KERNPRAKTIJK 1: KLAS- EN SCHOOLKLIMAAT 21

Klas- en schoolklimaat	22
Schoolklimaat en gevoel van erbij horen	24
Schoolklimaat en cohesie en vriendschappen in de klas	26
Schoolklimaat en de relatie met en ondersteuning van leraren	28

KERNPRAKTIJK 2: HELDERHEID VAN DE LERAAR 31

Helderheid van de leraar	32
Wat leer ik vandaag?	34
Waarom leer ik dit?	36
Hoe weet ik dat ik het heb geleerd?	38

KERNPRAKTIJK 3: LEERFASES 41

Leerfasen	42
Verwerven oppervlakkige kennis	44
Consolideren oppervlakkige kennis	44
Verwerven diep leren	46
Consolideren diep leren	47
Transfer van leren	48

KERNPRAKTIJK 4: LEERLINGEN AANLEREN HUN LEERPROCES TE STUREN

51

Leerlingen aanleren hun leerproces te sturen	52
Leerlingen kennen hun huidige begripsniveau	54
Leerlingen weten waar ze heen gaan en hebben het vertrouwen de uitdaging aan te kunnen	56
Leerlingen selecteren tools om hun leerproces te sturen	58
Leerlingen bewaken hun voortgang en passen hun leerproces aan	60
Leerlingen vragen om feedback en weten dat fouten leerkansen zijn	62
Leerlingen weten wat ze hebben geleerd en kunnen dit anderen bijbrengen	64

KERNPRAKTIJK 5: DOELBEWUST LESGEVEN

67

Doelbewust lesgeven	68
Samenwerkend leren	70
Gerichte instructie	72
Begeleide instructie	74
Taken voor zelfstandig leren	76

KERNPRAKTIJK 6: OEFENEN EN AUTOMATISEREN

79

Oefenen en automatiseren	80
Doelbewust oefenen	82
Gespreid oefenen	84
Ophaaloefeningen	86

KERNPRAKTIJK 7: FEEDBACK

89

Feedback	90
Soorten feedback	92
Een feedbackmodel	94

KERNPRAKTIJK 8: DE KRACHT VAN HET COLLECTIEF

97

De kracht van het collectief	98
Efficacy wordt gevoed door geloofwaardigheid leraar	100
Vaardigheden voor individuele en collectieve efficacy	102
PLG vormt collectieve efficacy	104

KERNPRAKTIJK 9: LEIDING GEVEN AAN LEREN **107**

Leiding geven aan leren	108
Schoolklimaat	110
Professioneel leren, coaching en ondersteuning	112
Coachingsinstelling	114
Coachingsvaardigheden	114

KERNPRAKTIJK 10: IMPLEMENTATIE **117**

Implementatie	118
Hoofdelement 1. Trouw aan de leerdoelen en succescriteria	120
Hoofdelement 2. Dosering omvat zowel ontwerp als duur	122
Hoofdelement 3. Adaptatie aan specifieke behoeften leerlingen	124
Hoofdelement 4. Goede uitvoering in een bevorderlijke leeromgeving	126

KERNPRAKTIJK 11: EVALUATIEF DENKEN **129**

Evaluatief denken	130
Vragen bij evaluatief denken en handelen	132
Ten slotte	137
Over de auteurs	138
Bronnen	140

WELKOM!

Dit boek gaat over leren. Bij ons draait het om leren. We willen leren zichtbaar maken voor leerlingen, hun verzorgers, leraren en schoolleiders. Leerprocessen moeten worden gezien en ervaren. Het is goed als opleiders regelmatig praten over leren en wat dat inhoudt.

Samen hebben we tientallen jaren ervaring met lesgeven en leren. Ervaring is waardevol, maar daarmee ben je er nog niet. We hebben bewijs nodig. We moeten bewijzen verzamelen, interpreteren en gebruiken om optimale beslissingen te nemen met en voor leerlingen. In dit boek maken we gebruik van de gepubliceerde bewijzen die het grootste potentieel hebben het leerproces van leerlingen te versnellen. Merk op dat we 'potentieel' zeiden. Dat is omdat ideeën geïmplementeerd moeten worden, en implementatie is een van de grootste uitdagingen op scholen. 'Ken uw impact' is hierbij het motto. Wanneer de frequentie, intensiteit en duur van de implementatie van ideeën uit onderzoek voldoende is, neemt de kans op impact toe.

En dat is waar het bij Leren zichtbaar maken (LZM) echt om gaat. Om de impact op het leerproces van leerlingen, een impact die geëvalueerd en bewaakt kan worden. Het is ons doel impact te hebben op jullie, de leraren. We willen de basisideeën van Visible Learning® / Leren zichtbaar maken voor jullie beschikbaar stellen zodat jullie die ideeën beter kunnen implementeren.

Kernpraktijk 1:

KLAS- EN SCHOOLKLIMAAT

KERNPRAKTIJK 1:

KLAS- EN SCHOOLKLIMAAT

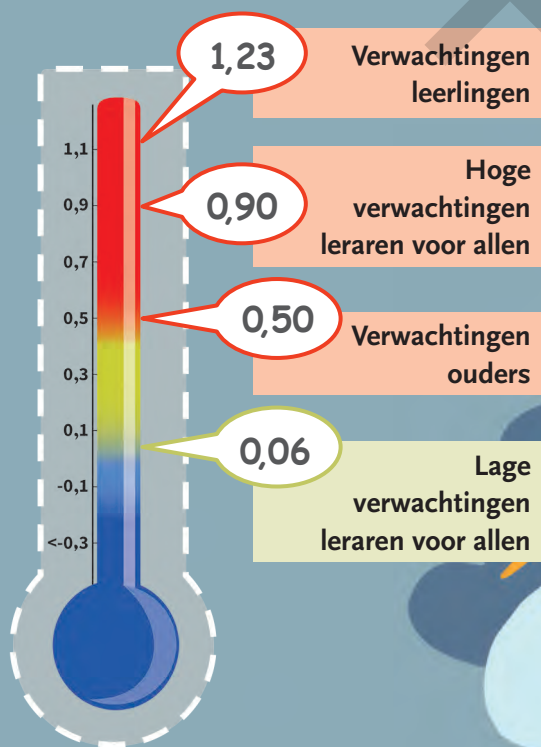
Schoolklimaat begint bij verwachtingen. Meestal krijgen we wat we verwachten. Als we goede prestaties verwachten, behalen we die ook vaker. En verwachten we middelmatige prestaties, dan zorgen we er bijzonder effectief voor dat er maar weinig wordt geleerd.

Leraren met hoge verwachtingen geloven dat ál hun leerlingen een buitengewone groei doormaken, niet slechts een 'normale'. Het kernidee is dat leraren die hoge (of lage) verwachtingen hebben, die meestal voor ál hun leerlingen hebben.

Leraren met hoge verwachtingen doen het volgende:³

- Ze diagnosticeren wat leerlingen al kunnen en weten en welke uitdaging ze nu nodig hebben.
- Ze delen leerdoelen en succescriteria met de klas.
- Ze stellen vaker open vragen die bedoeld zijn om het denkproces van leerlingen te verbeteren door hen dieper te laten nadenken.
- Ze nodigen leerlingen uit vragen te stellen over werk waar ze niet zeker van zijn.
- Ze reguleren gedrag positief en proactief.
- Ze maken vaker positieve opmerkingen en creëren een klimaat van vertrouwen waar fouten als kansen worden gezien, niet als gênant.
- Ze nemen een faciliterende rol aan en ondersteunen leerlingen bij keuzes in hun leerproces.
- Ze koppelen prestaties aan motivatie, inzet en doelen stellen.
- Ze leren leerlingen vaardigheden aan om alleen te werken alsook in diverse groepjes voor positieve voorbeelden.
- Ze delen niet op niveau in en bieden alle leerlingen activiteiten voor gevorderden.
- Ze evalueren en bewaken meer, zodat ze hun lessen zo nodig kunnen aanpassen.
- Ze reageren op onjuiste antwoorden door die te verkennen, door uitleg anders te verwoorden of door leerlingen naar het juiste antwoord te leiden.
- Ze bieden specifieke, instructieve feedback over prestaties in relatie tot de leerdoelen en de volgende stap van de les en het leerproces.

**HOGE
VERWACHTINGEN**

Leraren horen van alle leerlingen hoge verwachtingen te hebben en hoge doelen voor hen te stellen, ongeacht eerdere prestaties, etniciteit, beperkingen, sociale klasse of geslacht.

Leraren met lage verwachtingen geven taken op die minder uitdagend zijn, besteden meer tijd aan informatie herhalen, richten zich op regels en procedures en vinden werk sneller acceptabel.

Als leraren denken dat leerlingen minder presterende leerlingen zijn⁴, dan

- krijgen die vaker kritiek als ze fouten maken
- krijgen die minder feedback
- krijgen die minder vaak de beurt
- hebben die minder oogcontact met de leraar
- hebben die minder vaak vriendelijke interacties met de leraar
- worden hun ideeën minder vaak geaccepteerd

LAGE VERWACHTINGEN

Alle leerlingen kunnen hun leerproces versnellen, al is dat op verschillende manieren en momenten.

SCHOOLKLIMAAT EN GEVOEL VAN ERBIJ HOREN

“Thuishoren is het gevoel dat we deel uitmaken van een grotere groep die ons waardeert, respecteert en om ons geeft, en waaraan we voor ons gevoel iets kunnen bijdragen.”⁵ Leerlingen leren meer als ze het gevoel hebben er in hun klas en op school bij te horen. **Het effect van erbij horen op leren is 0,46.** Ook leraren presteren beter wanneer ze voelen dat ze op de school thuishoren, hun leerlingen leren meer. De volgende dimensies van erbij horen⁶ kunnen op school ontwikkeld worden:

VERWELKOMD

Hoe we steeds begroet worden, geeft aan hoe belangrijk we gevonden worden, wat een gevoel van erbij horen cultiveert.

Met betrekking tot leerlingen

- Leerlingen begroeten
- Enthousiasme tonen voor terugkeer leerlingen in de klas

Met betrekking tot het team

- Collega's begroeten
- Oprechte vragen stellen
- Oprechte gesprekken voeren

UITGENODIGD

Hoe iemand wordt uitgenodigd geeft de mate van waardering aan, wat een gevoel van erbij horen cultiveert.

Met betrekking tot leerlingen

- Klasgenoten vragen voor spel en gesprek
- Uitnodigen voor clubs en activiteiten buiten school
- Uitnodigend gedrag voordoen

Met betrekking tot het team

- Uitnodigingen sturen voor vergaderingen en leerbijeenkomsten
- Uitnodigen voor andere professionele bijeenkomsten (adviesing, clubsponsoring)

AANWEZIG

Wie is aanwezig en er ook echt bij.

Met betrekking tot leerlingen

- Weinig verzuim leerlingen
- Deelnemen aan activiteiten in de klas

Met betrekking tot het team

- Weinig verzuim team
- Deelname aan teamvergaderingen en scholingsactiviteiten

GEKEND

In hoeverre we elkaar kennen.

Met betrekking tot leerlingen

- Namen goed uitspreken
- Goede relatie leraar-leerlingen
- Focus op sterke punten

Met betrekking tot het team

- Aanspreken op vooroordelen en stereotypering in taalgebruik
- Emotionele intelligentie en positieve dialogen

GEACCEPTEERD

Manieren waarop we als groepslid worden erkend en gewaardeerd.

Met betrekking tot leerlingen

- Positieve lichaamstaal en non-verbale boodschappen
- Symbolen van respect voor alle leerlinggroepen
- Cultureel duurzame leermaterialen

Met betrekking tot het team

- Positieve lichaamstaal en non-verbale boodschappen
- Inclusieve overtuigingen en handelingen ten aanzien van leerlingen, collega's en de gemeenschap

Gevoel
— van —
erbij horen

GELIEFD

Met betrekking tot school hebben we het over de onzelfzuchtige, onvoorwaardelijke liefde die compassie en empathie uitstraalt.

Met betrekking tot leerlingen

- Troost bieden
 - Geduld, inzet en solidariteit laten zien

- Betekenisvolle relaties opbouwen

Met betrekking tot het team

- Empathische uitspraken doen
- Vriendelijke en vergevingsgezinde taal gebruiken

NODIG

We weten dat onze bijdragen worden gewaardeerd omdat anderen op ons leunen voor belangrijk werk.

Met betrekking tot leerlingen

- Elkaar helpen
- Uitleg geven aan klasgenoten
- Samenwerken met klasgenoten

Met betrekking tot het team

- Coachen van collega's
- Gesprekken met collega's
- Middelen en ideeën uitwisselen

BEVRIEND

Vriendelijk zijn en vriendschappen aanmoedigen en bevorderen.

Met betrekking tot leerlingen

- Gelegenheid voor interactie met veel verschillende klasgenoten
- Ontwikkeling van relaties tussen klasgenoten in het lesprogramma

Met betrekking tot het team

- Gelegenheid voor sociale interactie met collega's
- Collegiale en vriendelijke interactie in de klaslokalen en de gemeenschappelijke ruimtes daarbuiten

GESTEUND

Erkenning dat we uniek zijn en systemen voor ondersteuning van onze deelname.

Met betrekking tot leerlingen

- Sterke structuren voor scaffolding
- Verfinde ondersteuningslagen
- Demonstreren en modellen, niet alleen informatie overdragen

Met betrekking tot het team

- Professionele ontwikkeling is praktisch en gericht op behoeften en interesses team
- Coaching en feedback van collega's
- Versterkende gesprekken

GEHOORD

Actief naar anderen luisteren geeft aan dat ze gewaardeerd worden en hun ideeën waardevol zijn.

Met betrekking tot leerlingen

- Leraren luisteren actief naar leerlingen (en praten minder)
- Leraren vragen leerlingen om feedback
- Leerlingen hebben keuze in en invloed op hoe ze begrip aantonen

Met betrekking tot het team

- Betrokkenheid team bij besluiten
- Gespreid leiderschap
- Schoolleiders voeren een dialoog, geen monoloog

BETROKKEN

We nemen deel aan de taken en workflow van de groep.

Met betrekking tot leerlingen

- Gelegenheid tot samenwerken
- Gebruik educatieve taal
- Leerlingen stellen doelen voor hun leerproces

Met betrekking tot het team

- Samenwerken met collega's in teambijeenkomsten
- Bijdragen aan taken die nodig zijn om school te draaien

SCHOOLKLIMAAT EN COHESIE EN VRIENDSCHAPPEN IN DE KLAS

Leden van hechte groepen hebben vaak de volgende kenmerken.⁷

Leerlingen:

- hebben een gezamenlijke identiteit
- voelen een band en willen onderdeel van de groep blijven
- werken met een gedeelde doelmatigheid samen aan zinvolle taken

Hun leraren:

- creëren een gestructureerd communicatiepatroon
- laten leerlingen regelmatig met verschillende klasgenoten in een groepje werken
- geven gezamenlijke taken met individuele verantwoordelijkheden en succesmogelijkheden
- bevorderen en belonen samenwerking van leerlingen

In geweldige klassen werken leerlingen samen om gemeenschappelijke doelen te bereiken. Ze beschrijven de leeromgeving als vriendelijk en ondersteunend en er zijn afspraken en systemen die voor een respectvolle sfeer zorgen. In dit soort klassen leren leerlingen vaak meer.

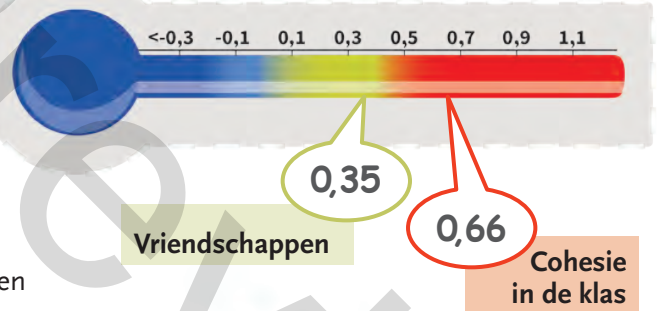

- zijn een voorbeeld van vriendelijk en ondersteunend gedrag
- bevorderen gesprekken en groepsafspraken over het reilen en zeilen in de klas
- leren regels en routines aan, bijvoorbeeld voor binnenkomen in de klas, werk inleveren, aandacht vragen en hulp vragen
- besteden in de klas tijd aan groepsdoelen
- zorgen voor een balans tussen samenwerking en competitie door leerlingen bij taken in groepjes tegen elkaar te laten strijden
- geven leerlingen een stem in zaken als indeling van het klaslokaal, gespreksonderwerpen, leesmaterialen, taken of beloningen

Cohesie wordt ook gevormd en versterkt wanneer leerlingen in groepjes ervaringen delen en de gelegenheid krijgen die ervaringen na te bespreken.

Gedeelde ervaringen, van excursies tot proeven doen tot samen lezen, herinneren leerlingen eraan dat ze erbij horen, niet alleen zijn en als groep functioneren. Deze gedeelde ervaringen versterken het idee dat de groepsleden op een betekenisvolle manier met elkaar verbonden zijn.

Herinner je je ons gesprek over welzijn nog?

Cohesie en vriendschappen in de klas zouden gericht moeten zijn op het bevorderen van een gevoel van welzijn. Een gevoel van welzijn is fundamenteel voor leren.

SCHOOLKLIMAAT EN DE RELATIE MET EN ONDERSTEUNING VAN LERAREN

In de kern willen we allemaal geliefd zijn. En we presteren beter wanneer we goede relaties met onze leraar hebben. Gezonde, groeibevorderende relaties helpen leerlingen leren. Wanneer ze steun van hun leraar ervaren, leren ze meer. Deze leraren eisen zogezegd op een warme manier dat leerlingen elkaar en de leraar met respect behandelen en meedoen aan de taken die ze toegewezen krijgen.⁸ Warme leraren benaderen leerlingen, ook die met probleemgedrag, onvoorwaardelijk positief,⁹ er is oprechte interesse, ongeacht wat die leerling zal doen of zeggen.

Leraren met veel impact hebben oog voor zowel de relatie als ondersteuning, stellen op een warme manier eisen en geven uitdagende lessen. Dit brengt het volgende met zich mee:¹⁰

VERTROUWEN

De ontwikkeling van relaties tussen leraar en leerlingen. In klassen met veel vertrouwen hebben leraren en leerlingen positieve intenties en streven ze naar het opbouwen, onderhouden en herstellen van die relaties.

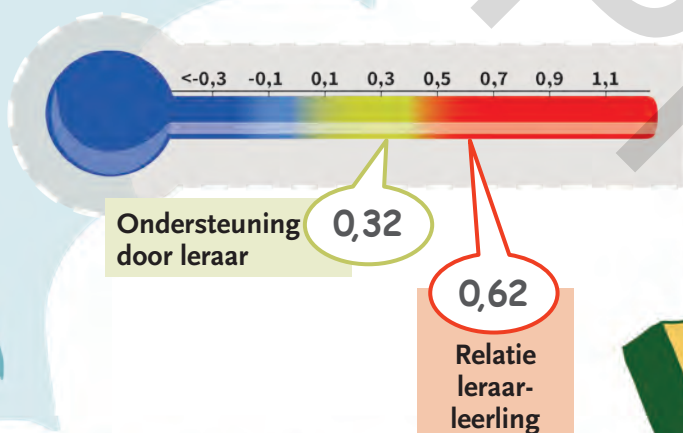
OPTIMISME

Iedereen heeft potentieel dat nog niet volledig is benut en het is ieders verantwoordelijkheid anderen te helpen meer te bereiken dan zij zelf voor mogelijk houden. Leraren zijn, net als leerlingen, belangrijk voor het creëren van optimistische leeromgevingen. In een uitdagende klas ondersteunen leerlingen het leerproces van hun klasgenoten en begrijpen ze dat ze belangrijk zijn voor elkaars leerproces.

RESPECT

Handelen vanuit respect voor ieders autonomie, identiteit en waarde voor de leergemeenschap wordt gestimuleerd. Gezamenlijke verantwoordelijkheid is essentieel en iedereen in de klas, ook de leraar, ziet zichzelf als beheerder van het sociaal-emotionele welzijn van anderen.

INTENTIONEEL

INTENTIONEEL HANDELEN

De uitnodiging tot leren houdt in dat praktijk, beleid, processen en programma's op scholen zorgvuldig worden opgezet om op iedereen vertrouwen, respect en optimisme over te brengen.

UITNODIGEND

DOEL

Er wordt een vertrouwde omgeving gecreëerd zodat leerlingen veilig uitdagingen kunnen aangaan, fouten kunnen maken en daarvan leren, fouten als kansen kunnen zien en niet als falen, en kunnen leren van hun klasgenoten.

Bron: Purkey & Novak (1996).

Wanneer intentioneel en uitnodigend handelen worden gecombineerd, zijn er vier mogelijke varianten:

Intentioneel niet-uitnodigende leraren • staan met hun oordeel klaar en kleineren • tonen weinig affectie of waardering • hebben geen interesse in het leven en de gevoelens van leerlingen • blijven op afstand van het leven op school • zoeken macht over hun leerlingen	Intentioneel uitnodigende leraren • gaan consistent en stabiel met leerlingen om • hebben in de gaten of leerlingen leren of worstelen • geven regelmatig feedback • streven naar het opbouwen, in stand houden en herstellen van relaties
Niet-intentioneel niet-uitnodigende leraren • houden afstand tot hun leerlingen • hebben lage verwachtingen • voelen zich ineffectief en geven leerlingen de schuld van tekortkomingen • hebben niet in de gaten of leerlingen leren of worstelen • geven weinig feedback aan leerlingen	Niet-intentioneel uitnodigende leraren • willen graag, maar reflecteren niet • zijn energiek, maar niet flexibel bij problemen • weten niet wat werkt en waarom • hebben minder alternatieven beschikbaar als leerlingen niet goed op hun gebruikelijke strategieën reageren

DE WEG NAAR ONDERWIJS MET IMPACT BEGINT MET *LEREN ZICHTBAAR MAKEN*

Of je nu voor het eerst kennismaat met *Leren zichtbaar maken*, of al langer werkt met de inzichten van John Hattie: dit boek biedt een visuele en verfrissende kijk op wat écht werkt in scholen.

Gebaseerd op jaren van onderzoek – meer dan 2.100 meta-analyses, 130.000 studies en gegevens van meer dan 300 miljoen leerlingen – en decennia aan ervaring in het onderwijs, bundelden de auteurs hun krachten om deze toegankelijke gids samen te stellen over onderwijspraktijken die daadwerkelijk potentieel hebben om het leren van leerlingen te versnellen.

Dit praktische boek staat boordevol tools en inzichten om de impact van je onderwijs te evalueren en te versterken. De auteurs benadrukken het belang van het verzamelen en interpreteren van bewijs, en het toepassen van effectieve onderwijspraktijken. Ze doen dit aan de hand van een uitgebreide kennismaking met 11 kernpraktijken van *Leren zichtbaar maken*.

Als we écht verschil willen maken in het leren van leerlingen, is het cruciaal te weten welke onderwijspraktijken het meeste effect hebben. Met deze gids bij de hand, ligt het pad naar onderwijs met bewezen impact volledig open.

Jarenlang heb ik, in de rol van onderwijsadviseur, met schoolteams gewerkt aan het implementeren van Leren zichtbaar maken. De brug slaan van de theorie naar de werkvloer was vaak een enorme uitdaging.

Nu ik zelf weer voor de klas sta, begrijp ik als geen ander hoe dit boek een antwoord is op de vragen vanuit de praktijk. Het is laagdrempelig, legt de theorie heel helder uit en geeft gelijk tips voor in de klas. Daarbij is het zo geweldig geïllustreerd, dat het lezen echt een feestje is. Dit boek gaat écht helpen om Leren zichtbaar maken toe te passen op jouw school.

Eveline Busch, leraar basisonderwijs, ervaren onderwijsadviseur en (voormalig) master trainer *Leren zichtbaar maken*

BAZALT GROEP

shop.bazalt.nl

